

Keimolan valvontatornin, Lincolninaukion ja Pikku-Keimolan puiston yleissuunnitelma

VD/7770/10.03.01.00/2014

HW

Taustaa

Keimolan moottoristadion toimi varsin lyhyen aikaa vuodesta 1966 vuoteen 1978. Siellä ajettiin eritasoisia kilpailuja mm. F2 ja F3 – autoilla. Moottoristadionin rakentamisen aloitti kilpa-autoilija ja liikemies Curt Lincoln. Stadionin avajaispäivää vietettiin Helsinki-päivänä 12. kesäkuuta 1966, jolloin ajettiin avajaiskilpailut, Helsingin vauhtikisat. Keimolan moottorirata oli kokonaisuudessaan 3300 metriä pitkä, ja sen pääsuora kilometrin pituinen. Rataa kierrettiin myötöpäivään. Stadionin näkyvin rakennelma oli varikkoalueen tuntumassa sijainnut 16 metrin valvontatorni, josta kisoja seurasivat toimitsijat, kuuluttajat ja VIP-vieraat.

Vantaan kaupungin silloinen Marja-Vantaa-projekti ja Sanoma Oyj järjestivät vuonna 2011 yhteistyössä SAFA:n ja Suomen Kuvanveistäjäliiton kanssa Keimolan entisen moottoriradan valvontatornia ja sen ympäristöä koskevan ideakilpailun. Valvontatorni on keskeinen osa ja historiallinen maamerkki sen ympärille rakennettavaa Keimolanmäen uutta asuinaluea. Valvontatornin asema tulevassa kaupunkirakenteessa on erityisen merkityksellinen osana rakennettavaa Lincolninaukiota. Torni on myös Keimolanmäen näkyvä maamerkki, kun aluetta lähestytään Keimolantieltä ja aikanaan tulevaa Klaukkalan rataa pitkin.

Ideakilpailun voittaneen ehdotuksen "Ombra" tekivät WSP Finland Oy ja kuvanveistäjä Marjukka Korhonen. Voittaneen ehdotuksen sienimäinen tai vesitornimainen muoto luo kokonaisuutena näyttävän ja komean eleen. Palkintolautakunta totesi, että vaikka ehdotus kadottaa alkuperäisen ajatuksen valvontatornista, se toimii aukiolla maamerkinä, sen selkeänä päätteenä ja myös alueen kokoajana. Katoksen alle muodostuu kutsuva kaupunkitila, jonka alla voi pitää vaikka sadetta. Teokseen ajatellulla äänimaisemalla halutaan palauttaa esille paikan historiallinen konteksti. Interaktiivisesti muuttuva äänimaailma mahdollistaa leikillisen kontaktin sosiaalisen kohtauspaikan ytimessä. Lasikatoksen teräskonstruktion viitteellisenä esikuvana on ollut auton vanne. Päiväsaikaan aukion pintaan ja viereisiin rakennuksiin heijastuvat valojen ja varjojen heijastukset kuuluvat ehdotuksen vahvuuksiin. Ehdotuksen osana on myös muuttuva valaistus, joka muuttaa kokonaisuuden ilmettä voimakkaasti pimeinä vuorokauden aikoina.

Suunnitelman tarkoitus ja sisältö

Kuntatekniikan keskus käynnisti kesällä 2013 valvontatornin, Lincolninaukion ja aukioon liittyvän Pikku-Keimolan puiston yleissuunnitelmien laatimisen. Suunnittelutyö päätettiin tilata kilpailun ideakilpailun voittaneelta WSP Finland Oy:ltä, joka on kaupungin kilpailutettu puitesopimuskonsultti.

Valvontatornin ja Lincolninaukion yleissuunnitelmaa laadittaessa on kunnioitettu alkuperäisen voittajatyön keskeistä sisältöä. Suunnitelma on laadittu painottaen kilpailuvaiheen kokonaisideaa, jossa torni ja sitä ympäröivä aukio muodostavat saumattoman kokonaisuuden. Samalla alueen virikkeellisyys ja toiminnallisuus tukevat kokonaistaideteoksen luomista. Myös paikan historiallinen luonne moottoriurheilun keskuksena on ollut suunnittelun lähtökohtana. Tavoitteena on ollut säilyttää paikan historialliset, omaleimaiset piirteet ja sovittaa ne uuden asuinalueen tunnelmaan.

Valvontatorni

Keimolan valvontatorni sisältyy vuoden 2002 Vantaan kaupunginmuseon laatimaan suojeltavien kohteiden luetteloon. Valvontatorni on valmistunut vuonna 1966. Vuonna 1996 tai 1997 varikon alueelle perustettiin käytettyjen renkaiden kierrätyskeskus, jossa rengasmateriaalia rouhittiin uusiokäyttöön. Rengasvarasto sijaitsi verkkoaidan suojaamana valvontatornin edessä. Keimolan rengasvarasto syttyi palamaan vuoden 2004 uudenvuoden päivää seuraavana päivänä. Palon alkuvaiheessa rengaspalon kuumuus levisi myös valvontatorniin tuhoten varikonpuoleiset ulkoseinien puukehikot. Kehikkojen ympärillä olleet lasit sekä tornin ovi on rikottu jo 1980-luvun lopussa ja 1990-luvun alussa. Tornin puurakenteiden jäännökset purettiin vuonna 2005.

Valvontatornin alkuperäisiä rakennussuunnitelmia ei ole tallessa. Valvontatornin kokonaiskorkeus nykyisestä maanpinnasta on noin 16,3 metriä ja tornin sisähalkaisija on 2,48 metriä. Tornin rungon sisällä kiertää elementtirakenteiset portaat. Tornissa on neljä tasannetta, joihin on oviaukot

portaikosta. Ylimmän tason päällä on rikkinäinen peltinen vesikate sekä teräksinen kaide. Maanpinnan tasolla oleva oviaukko on valettu umpeen.

Suunnittelutyö aloitettiin valvontatornin betonirakenteiden kuntotutkimuksella v. 2013 heinäkuussa. Valvontatornin perustuksia selvitettiin erillisen geoluotauksen avulla. Kuntotutkimusten mukaan tornin ulkopinta on silmämääräisesti arvioituna pääosin hyvässä kunnossa, mutta sisäpuolen betonipinta ja tasanteet ovat selvästi huonommassa kunnossa. Tarkempien tutkimusten perusteella betonipinnat soveltuvat puhdistettuina korjausaluustoiksi lukuun ottamatta tasojen ulkoreunoja, joissa on merkittäviä halkeamia. Kuntotutkimuksessa ei havaittu välittömiä turvallisuuteen vaikuttavia vaurioita.

Valvontatornin nykyinen runko on osittain huonossa kunnossa ja se on altistunut säärasituksille sekä viereisellä tontilla olleen rengaspalon aiheuttamille rasituksille. Tornin runkoa ei ole myöskään suunniteltu muuttuneen käyttötarkoituksen mukaisille rasituksille. Nykyistä runkoa vasten esitetään valettavaksi uusi teräsbetoninen runko. Uuden rungon tieltä joudutaan purkamaan portaiden päätyjä.

Valvontatornin päälle on suunniteltu teräksisiin avaruusristikoihin tukeutuva lasikate. Lasikatteen halkaisija on 18 metriä. Lasikatteessa on kaato sisäänpäin ja kate on lämmitetty.

Valvontatornin perustuksista ei ole olemassa alkuperäisiä rakennussuunnitelmia. Geoluotausten perusteella arvioidaan, että torni on perustettu pyöreään betonilaatan päälle, jonka paksuus on 0,7..1,0 metriä. Laatta ulottuu noin kahden metrin etäisyydelle tornin rungosta, eli sen halkaisija on noin 6,8 metriä. Peruslaatan yläpinnan arvioitiin olevan noin 1,5 metrin syvyydellä maanpinnasta.

Uudelta rungolta tulevat kuormat edellyttävät, että nykyisiä perustuksia laajennetaan sivuille valettavilla lisäosilla. Rakennussuunnitelmavaiheessa perustuksien mitat ja rakenteiden todellinen kunto selvitetään auki kaivamalla ja vahvistamisratkaisua tarkennetaan nykyisen peruslaatan kuntoarvion perusteella.

Valvontatornin oviaukkoihin asennetaan lukittavat teräsovet. Alatason umpeen valettu oviaukko puhkaistaan auki. Tornin sisätiloihin lisätään käsijohde portaikkoon. Välitasanteiden ulkoreunoille tehdään upotettavat teräksiset kotelot kaiuttimia ja liiketunnistimia varten. Kaapelointi viedään tasanteiden yläpinnalla tornin sisälle, jossa laitteistot sijaitsevat.

Lasikatteen pesu- ja huoltotyöt suoritetaan nosturin avulla. Välitasanteilla sijaitsevia valaisimia ja laitteita päästään huoltamaan tornin kautta. Tasanteiden reunoille olevien koteloiden huoltotyöt suoritetaan tarvittaessa nosturin avulla.

Energiaomavaraisuus

Kilpailuvaiheessa valvontatornin toivottiin olevan energiaomavarainen. Toisin sanoen vuoden aikana valvontatornin kuluttamasähköenergia pitäisi kattaa valvontatorniin integroitavalla sähköenergian lähteellä. Aurinkosähkökennojen integroimista katoksen laseihin pidettiin esteettisesti ainoana mahdollisena ratkaisuna.

Valvontatornin kuluttaman sähköenergian tuottaminen edellyttäisi tarkempien laskelmien mukaan aurinkokennojärjestelmää, jonka pinta-ala olisi yli puolet katoksen pinta-alasta. Tämä vaikuttaisi olennaisesti valvontatornin luonteeseen taideteoksena. Lisäksi aurinkokennojen integroimista lämmitettävään lasielementtiin pidetään riskialttiina, sillä vastaavaa rakennetta ei ole aikaisemmin toteutettu. Em. perusteilla valvontatornin energiaomavaraisuutta ei pystytä saavuttamaan ja tavoitteesta luovuttiin suunnittelun kuluessa. Jatkosuunnittelussa tornin ”energiaomavaraisuutta” voisi kuitenkin tavoitella rakentamalla lähialueelle aurinkosähköjärjestelmä, esimerkiksi integroituna meluaitaan tai kerrostalojen katoille. Tällöin järjestelmän laitteet ja aurinkopaneelien tyypit, määrät ja suuntaukset olisivat helpommin optimoitavissa.

Taide

Lincolnin aukio ja valvontatorni muodostavat kilpailun pohjalta toteutetussa yleissuunnitelmassa kokonaistaideteoksen. Kokonaistaideteoksen ytimessä on sen toiminnallisuus, oleskeltavuus ja nivoutuminen Keimolan moottoristadionin historiaan. Taideteoksen osa-alueita ovat tornin arkkitehtuuri, sen toiminta musiikillisena instrumenttina, kilpa-auton äänistä tuotettu äänimaailma, tornin valaistus, formula-auton renkaista toteutetut istuinryhmät, historiaan perustuvat fragmentit,

ajoratapohjan graafinen maalaus sekä myös aukion kokonaisilme; sen ruutulippuun pohjaava kiveys, värikkäät ajoratamaalaukset, valaisimet ja kalusteet.

Äänimaailman on tarkoitus koostua Keimolan historian mukaisesti moottoriradan äänistä. Lincolninaukio ja Pikku-Keimolan puistoon toteutetaan ilmeeltään yhtenäinen aluevalaistus, jolla taataan turvallinen ja miellyttävä kulkeminen ja oleskelu alueella. Aluevalaistuksen pylväsratkaisuilla luodaan paikalle oma ilme ja korostetaan autourheilumaailman henkeä.

Lincolninaukio

Aukion, varsinkin sen pintojen suunnittelussa, korostuu kokonaisvaltaisuus ja puhuttelevuus. Alueelle uusi identiteetti muodostetaan rakentamalla aukion pinnaksi kilparataympäristöstä muistuttava ruudukko. Aukion pintakuviot, valkoinen ja tummanharmaa betonilaatta, värikontrasti ja kuvion muunneltavuus antavat koko alueelle vahvan tunnelman. Kuvion ladonnan suunta on otettu vanhan moottoriradan ratalinjasta. Ehdotuksessa aukion pinta jatkuu rakennusten julkisivuun asti, tonttirajan yli, tulevan kaupallisen korttelin ja koulun kohdalla. Pikku-Keimolan polku on samaa betonilaattapintaa ja kuviota. Pintakuviota on jatkettu myös Keimolanmäentien jalkakäytävälle.

Keimolankaaren ajorataa on aukion kohdalla suunniteltu korotettavaksi "shared space" periaatteen mukaiseksi tilaksi. Ajorata erotetaan jalankulkualueesta pollareilla ja pintamateriaalilla. Hitaasta ajotavasta muistuttaa ajoradan reunoille maalattu puna-valkoinen raita. Jalankulkualue esitetään merkittäväksi maalattuina kuvioina tai asfalttiin valkoisella ja punaisella maalattuina avainsanoina, kuten Lincolninaukio, F-1, yms. historiasta muistuttavina sanoina. Toinen aukion yhdistettävä elementti on punainen valaisinpylväs.

Toiminnallisuuden kannalta aukion voi jakaa kahteen vyöhykkeeseen, itäreunan intiimiin oleskelualueeseen ja länsipuolen avoimeen tilaan, jolle mahtuu pelastusautoreitti, huoltoajo, pyöräily ja kaupallisen korttelin edessä oleva kahvila/ravintola -terassi. Oleskeluvyöhykkeen kukkivat puut, muut istutukset, kehämäiset betoni-istuimet ja pyöreänmuotoiset turva-alusta-alueet muodostavat saarekkeen, joka antaa mahdollisuuden oleskeluun, ilta-auringosta nautiskeluun, leikkiin ja urbaaniin elämään aukiolla. Istutukset antavat suojaa asuinkerrostaloille, mutta ne eivät häiritse pitkää näkymää tornille.

Aukion tunnelman kannalta tila jakautuu pohjoisesta etelään neljään jaksoon: ääni ja valo tornin ympäristössä; leikillisuus ja kahvilatoiminta kaupan, koulun ja ajokaistankohdalla; rauhallisempi jakso asuintalojen edustalla etelässä ja viimeinen, eteläisin jakso, jossa aukio liittyy puistoon.

Pikku-Keimolan puisto

Puisto toimii uuden alueen sisääntuloporttina, sekä toisaalta vihreänä porttina Petikon luontovirkistysalueelle. Perusajatus on, että puistossa kohtaavat urbaaninelämä ja luonto. Puiston pinta-ala on n. 4100 m². Aukion vahva pintakuviointi jatkuu Pikku-Keimolan raittiin asti, jonka jälkeen aukiolta siirrytään kukkivaan puistoon. Pelastusauton paikka on sovitettu nurmen pintaan nurmikiven avulla. Viereisen asuintontin ja puiston välillä on pehmeästi laskeva rinne, jossa kukkivat puut ja pensaat antavat näkö- ja aurinkosuojaa. Puistoon on yleissuunnitelmassa osoitettu ulkokuntoilupaikka, jolle on varattu tilaa 200 m². Puiston istutussuunnitelman pääalajina on kirsikka täydennettynä havupensailla ja -puilla, jotta alue erottuu viereisestä koivuvaltaisesta metsästä. Kirsikkapuut tekevät puistosta alueen kohokohdan kevään ja syksyn aikana.

Hulevesiuoman yli on suunniteltu kaksi betonikansisiltaa. Asemakaavassa määritellyn hulevesiuomaa ei ole tarkemmin mitoitettu tässä suunnitteluvaiheessa, joten ehdotuksessa esitetty hulevesiuoman koko on vielä viitteellinen.

Kustannusarvio

Yleissuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden kustannusarvio on yhteensä noin 2,6 milj.€ (ALV 0 %), josta valvontatornin kustannusten osuus on n. 0,9 milj.€, Lincolninaukion 1,3 milj.€ ja Pikku-Keimolan puiston 0,4 milj.€. Kaupunginhallituksen 22.9.2008 § 30 hyväksymän Keimolanmäen toteuttamissopimuksen mukaan SanomaWSOY Oyj maanomistajana osallistuu valvontatornin kunnostuskustannuksiin sekä muihin taiteen osuudesta aiheutuviin kustannuksiin 305 640 euron suuruisella summalla.

Toteutus

Keimolan valvontatornin, Lincolninaukion ja Pikku-Keimolan puiston toteutukseen ei ole toistaiseksi varauduttu vuosien 2015 rakentamisohjelmaluonnoksessa eikä vuosien 2015 – 2018 taloussuunnitelmassa. Toteutusajankohtaa tutkitaan vuoden 2016 rakentamisohjelman laatimisen yhteydessä Lincolninaukioon rajoittuvien uudisrakennusten rakentamisaikataulujen tarkentuessa.

Tekninen lautakunta 16.9.2014 § 27

Kaupungininsinöörin esitys:

Päätetään hyväksyä Keimolan valvontatornin, Lincolninaukion ja Pikku-Keimolan puiston yleissuunnitelma alueen toteutussuunnittelua ohjaavana asiakirjana.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys

Asiakirjat:

Keimolan valvontatornin, Lincolninaukion ja Pikku-Keimolan puiston yleissuunnitelmaraportti nähtävänä kokouksessa

Täytäntöönpano: Kuntatekniikan keskus

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 09-8392 2427, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi